

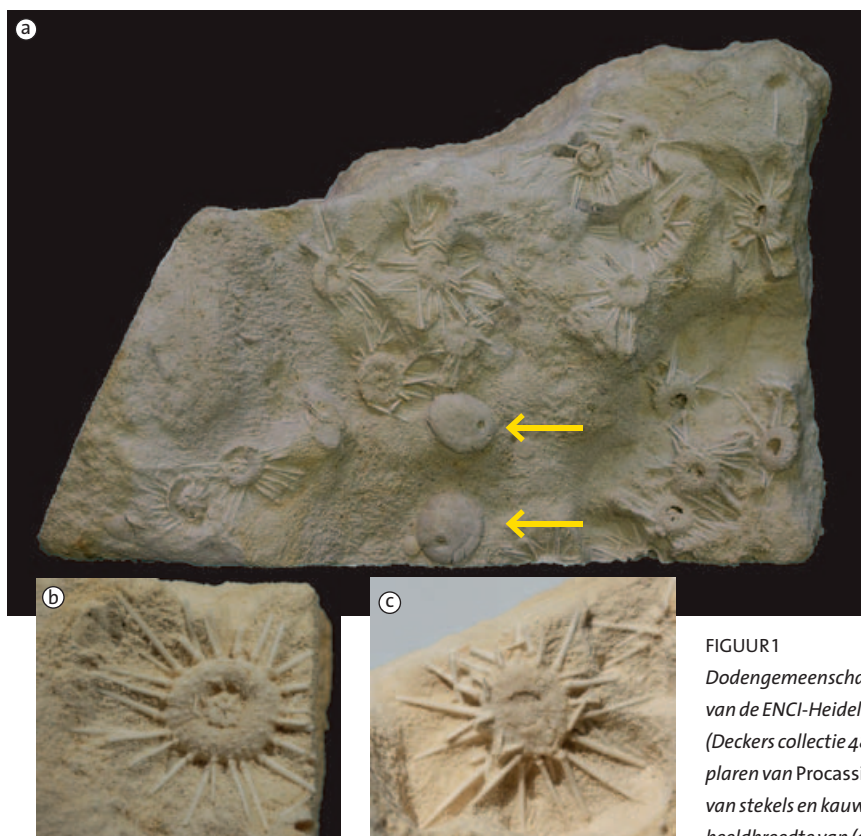
HET OBJECT VAN DE MAAND

Gauthieria – de hele zee-egel!

John W.M. Jagt, Natuurhistorisch Museum Maastricht, de Bosquetplein 6-7, 6211 KJ Maastricht, e-mail: john.jagt@maastricht.nl
Mart J.M. Deckers, Industriestraat 21, 5931 PG Tegelen, e-mail: martdeckers@planet.nl

Op verscheidene plaatsen in zuidelijk Limburg en aangrenzende delen van België en Duitsland komen vertegenwoordigers van het zee-egel geslacht *Gauthieria* redelijk algemeen voor (JAGT, 2000). Dat geldt met name voor het onderste deel van de Formatie van Maastricht (Valkenburg, Gronsveld en Emael members). In het hogere deel van diezelfde formatie (Nekum en Meerssen members) zijn het in hoofdzaak *Trochalosoma* (?) *corneti* (Cotteau, 1875) en *Phymotaxis tournoueri* (Cotteau, 1866) die de 'eer' van de familie Phymosomatidae hooghouden, terwijl *Gauthieria* hier uitermate zeldzaam is. Gezien in dat licht is de recente vondst (november 2007) van een 'dodengemeenschap' van dat geslacht, met zeker 50 exemplaren, uit de hoogste Meerssen Member in de ENCI-HeidelbergCement Group groeve een wel heel bijzondere. Van die 50 exemplaren is ongeveer de helft prachtig bewaard gebleven. Over een oppervlak van circa 1200 cm² en een diepte van 5 cm liggen de schalen dicht op elkaar en tonen of hun onderkant met mondopening (vijf van 17 exemplaren bij welke dit te zien is) of de bovenzijde met apicale opening (acht van 17). Alle schalen zijn relatief klein, maar onderling van vergelijkbare grootte. Dit is goed te zien aan

de twee exemplaren van de zee-egel *Procassidulus lapiscancrri* (Leske, 1778) die erbij liggen [figuur 1a], beide van normale grootte voor die soort. *Procassidulus* is een ondiep gravende vorm, wat meteen ook bewijst dat het *Gauthieria*-gezelschap niet op zijn oorspronkelijke plek ligt want reguliere zee-egels zoals *Gauthieria* graven niet, maar leven op de zeebodem. Er moet iets onverklaarbaars gebeurd zijn dat tot een rappe bedekking met sediment heeft geleid. Alle exemplaren van *Gauthieria* hebben hun stekels, delen van het kauwapparaat [figuur 1b] en sommige zelfs het apicale schild [figuur 1c] behouden. Het lijkt erop dat het een levende populatie betreft die tijdens of na haar voortplantingscyclus is bedekt met sediment. Dat er daarna geen activiteit van aaseters of doorwoeling van de bodem door stroming heeft plaatsgehad moge duidelijk zijn. De stekels, de plaatjes van het apicaal schild of het kauwapparaat zouden er anders niet zo fraai hebben bijgelegen. Het voorkomen van apicale plaatjes, en ook nog onverstoord, bij *Gauthieria* is uitermate zeldzaam (SMITH & WRIGHT, 1996). De zeven (!) exemplaren in dit voorbeeld, bij welke dit bewaard is gebleven, maken dit stuk dus nog unieker.

FIGUUR 1

Dodengemeenschap van Gauthieria uit de Meerssen Member van de ENCI-HeidelbergCement Group groeve, Maastricht (Deckers collectie 4821.06); overzicht (a) met de twee exemplaren van Procassidulus lapiscancrri gemarkeerd, plus details van stekels en kauwapparaat (b) en apicaal schild (c). Grootste beeldbreedte van (a) is 180 mm (foto: Mart J.M. Deckers).

Dankwoord

Dank aan de ENCI-HeidelbergCement Group (vestiging Maastricht) die op geregelde tijden paleontologisch onderzoek op hun terrein mogelijk maakt.

Literatuur

- JAGT, J.W.M., 2000. Late Cretaceous-Early Palaeogene echinoderms and the K/T boundary in the southeast Netherlands and northeast Belgium – Part 4: Echinoids. *Scripta Geologica* 121: 181-375.
- SMITH, A.B. & C.W. WRIGHT, 1996. British Cretaceous echinoids. Part 4, Stirodonta 3 (Phymosomatidae, Pseudodiadematidae) and Camarodonta. *Monograph of the Palaeontographical Society London* 150 (602): 268-341.

